

Танцюра М.Ю., Джапарова Л.Р., Чебикін С.С.

УДК 658.14 / 17:005.52

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО СТАНУ В СИСТЕМІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність роботи. Фінансовий стан підприємства – найважливіший показник ефективної діяльності будь-якого підприємства. В умовах ринкових відносин виникає потреба об'єктивно оцінювати та аналізувати показники виробництва суб'єктів господарювання та на основі цього робити висновки і розробляти шляхи подальшого розвитку підприємства. За даними Головного управління статистики в Автономній Республіці Крим, протягом 2011р. збитково працювали 38,7% підприємств. Найбільша частка таких підприємств спостерігалася у сфері надання комунальних та індивідуальних послуг (50,0%), промисловості (45,3%), готелів та ресторанів (44,6%), будівництві (43,6%), сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (43,1%) [1]. Для того, щоб покращити ситуацію на підприємствах, треба використовувати методи фінансового аналізу та вдосконалювати прийоми діагностики фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню сутності фінансового стану та методиці його оцінювання присвячено багато робіт вітчизняних та закордонних вчених. Серед них Савицька Г. В. [2], Поддєрьогін А.М. [3], Бойчик І.М. [4], Альтман Е.И. [5], Таффлер Р.Дж., Тишоу Г.Дж. [6], Конан Ж., Голдер М. [7] та багато інших.

Мета статті – визначення ролі фінансового стану у аналізі фінансово-господарської діяльності підприємства та розробка методу його оцінки.

Виклад основного матеріалу. Існує багато підходів до визначення поняття «фінансовий стан підприємства» та методики його аналізу (таблиця 1).

Таблиця 1. Підходи до визначення поняття «фінансовий стан».

Автор	Фінансовий стан – це:
Бойчик І.М.	спроможність підприємства вести господарську діяльність на основі своєчасного погашення усіх видів заборгованості, раціональної структури капіталу і господарських засобів.
Савицька Г.В.	економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу.
Поддєрьогін А.М.	комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Аналізуючи таблицю 1 ми бачимо, що наведені у таблиці визначення поняття «фінансовий стан» різних авторів мають багато спільного, але у той же час відрізняються одне від одного. Спільне в цих визначеннях те, що усі автори визначають фінансовий стан як категорію, що характеризує стан підприємства. Відрізняються поняття тим, що, деякі автори, наприклад Савицька Г. В., зв'язують фінансовий стан із станом капіталу, а Бойчик І.М. – із спроможністю своєчасно погашувати заборгованості.

На основі проведених досліджень ми розробили загальне поняття терміну «фінансовий стан». Фінансовий стан – це система показників, яка відображає здатність підприємства ефективно функціонувати та задовольняти попит.

Дослідивши методики оцінювання фінансового стану, представимо показники для його оцінки (таблиця 2).

Таблиця 2. Показники оцінки фінансового стану підприємства.

Показник	Автори			
	Бойчик І.М.	Савицька Г.В.	Поддєрьогін А.М.	Коефі-цієнт*
1.Показники ліквідності (Л)	+		+	2
2.Показники платоспроможності (П)	+	+	+	3
3.Показники рентабельності (Р)	+	+	+	3
4.Показники оцінки майнового стану (МС)			+	1
5.Показники ефективності використання активів (ВА)	+			1
6.Показники використання капіталу (ВК)		+		1
7.Показники фінансової стійкості та стабільності (СТ)		+	+	2
8.Показники ділової активності (ДА)			+	1

*коефіцієнт значущості показника, який показує, скільки авторів використовують один і той самий показник.

Судячи з наведеної таблиці видно, що перелічених авторів об'єднує те що, усі вони оцінюють фінансовий стан за допомогою певних показників. Відрізняє їх те, що автори пропонують різні показники та послідовність методики оцінювання фінансового стану.

Аналізуючи коефіцієнт значущості, робимо висновок, що найбільше впливають на фінансовий стан показники платоспроможності та рентабельності, тому що саме ці показники оцінки фінансового стану пропонують усі наведені автори. Але й інші показники мають свою ступінь значущості для оцінювання фінансового стану підприємства.

В процесі дослідження був проведений аналіз моделей діагностики фінансового стану, який відображений в таблиці 3.

Таблиця 3. Відносні показники моделей діагностики фінансового стану.

Показники	Автори		
	Ал	Т	К
1.Власні оборотні кошти (ВОК)/усього активів (А)	1,2	–	–
2.Чистий прибуток (ЧП)/усього активів (А)	1,4	–	–
3.Прибуток до оподаткування (ПДО)/усього активів (А)	3,3	–	–
4.Власний капітал (ВК)/залучений капітал (ЗК)	0,6	–	–
5.Виручка (нетто) від реалізації (В)/усього активів (А)	0,999	0,16	–
6.Короткострокові зобов'язання (КЗ)/усього активів (А)	–	0,18	–
7.Оборотні активи (ОА)/ сума зобов'язань (З)	–	0,13	–
8.Прибуток від реалізації (П)/короткострокові зобов'язання (КЗ)	–	0,53	–
9.Грошові кошти та дебіторська заборгованість (ГКтДЗ)/усього активів (А)	–	–	-0,16
10.Власний капітал та довгострокові пасиви (ВКтДП)/усього пасивів (П)	–	–	-0,22
11.Фінансові витрати (ФВ)/ виручка від реалізації (після оподаткування) (ВпО)	–	–	0,87
12.Витрати на персонал (ВнП)/ додана вартість (після оподаткування) (ДВпО)	–	–	0,10
13.Прибуток до оподаткування (ПДО)/ залучений капітал (ЗК)	–	–	-0,24

*умовні позначення: Ал – Альтман Е.И.; Т – Таффлер Р.Дж., Тишоу Г.Дж.; К – Конан Ж., Голдер М.

Порівнюючи моделі діагностики фінансового стану, ми бачимо, що автори пропонують досить різні відносні показники, це ознака того, що фінансовий стан залежить від багатьох показників діяльності підприємства. Проте відношення виручки від реалізації до активів використовується двома авторами. Це свідчення того, що ці показники мають значний вплив на фінансовий стан підприємства.

На основі даних таблиці, наведеної вище представимо абсолютні показники моделей діагностики фінансового стану (таблиця 4).

Таблиця 4. Абсолютні показники моделей діагностики фінансового стану*.

Числитель	Знаменник						
	ЗК	ВпО	ДВпО	КЗ	СЗ	А	П
ПДО	К = -0,24					Ал=3,3	
П				Т=0,53			
ЧП						Ал=1,4	
ВОК						Ал=1,2	
ОА					Т=0,13		
В						Ал=0,999 Т=0,16 Т=0,18	
КЗ							
ВК	Ал=0,6						
ВКтДП							К = -0,22
ГКтДЗ						К = -0,16	
ВнП			К=0,10				
ФВ		К=0,87					

*умовні позначення: Ал – Альтман Е.И.; Т – Таффлер Р.Дж., Тишоу Г.Дж.; К – Конан Ж., Голдер М.

Як видно з таблиці 4, більшість коефіцієнтів моделей зосереджуються на активах, тому що усі наведені автори використовують цей показник в дослідженні фінансового стану. Отже активи є найбільш значущими в моделях діагностики фінансового стану підприємства.

Висновки. Фінансовий стан - важлива характеристика економічної діяльності підприємства. Це комплексний показник, який визначає результати виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства.

Від фінансового стану залежить вірогідність банкрутства, а, отже й уся діяльність суб'єкта господарювання. Саме тому велика кількість досліджень присвячена саме фінансовому стану підприємства та методиці його оцінювання.

Проаналізувавши роботи авторів, бачимо, що не існує єдиної методики оцінки фінансового стану підприємства. Тому для більш точної оцінки фінансового стану потрібно використовувати максимальну кількість показників діяльності підприємства. Це дасть змогу охопити всі підрозділи підприємства та оцінити потенційні можливості суб'єкта господарювання.

Джерела та література:

1. Соціально-економічне становище Автономної Республіки Крим за 2011 рік : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sf.ukrstat.gov.ua>
2. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособие / Г. В. Савицкая. – 7-е изд., испр. – Мн. : Новое издание, 2002. – 704 с.
3. Фінанси підприємств : підруч. / під ред. А. М. Поддєрьогіна. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2005. – 384 с.
4. Бойчик І. М. Економіка підприємств : навч. посіб. / І. Бойчик, П. Харів, М. Хопчан. – Львів : Сполом, 1999. – 211 с.
5. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy / E. I. Altman // The Journal of Finance. – 1968. – Sept. – P. 589-609.
6. Taffler R. J. Going, Going, Gone, Four Factors which Predict / R. J. Taffler, H. J. Tisshaw // Accountancy 88 (1003). – 1977. – March. – P. 50-54.
7. Conan J. Variables explicatives de performance et controle de gestion dans les P.M.I. / J. Conan, M. Holder // These d'Etat, CERG, Universite Paris Dauphine. – 1979.
8. Бобрышев А.Н. Методы прогнозирования вероятности банкротства организации / А. Н. Бобрышев, Р. В. Дебелый // Финансовый вестник: финансы, налоги, страхование, бухгалтерский учет. – 2010. – № 1. – С. 17-22.

Тарасова Н.О.**УДК 368****ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ БУДІВЕЛЬНОЇ КОМПАНІЇ**

Постановка проблеми. В процесі будівництва задіяне багато юридичних та фізичних осіб: проектні організації, заводи-виробники, постачальники матеріалів та обладнання, будівельно-монтажні підприємства, банки та інші економічні суб'єкти, які вклали свій капітал у будівництво. Усі учасники будівельного процесу ризикують не тільки не отримати прибуток, а і втратити свої кошти. Одним з інструментів компенсації можливих фінансових втрат є страхування будівельних ризиків, яке активно розвивається у зарубіжних країнах і не досить розвинене в Україні.

Необхідність в страхуванні будівельно-монтажних ризиків обумовлена жорсткими вимогами замовників, зносом будівельно-монтажного обладнання, великою вартістю будівельних матеріалів і техніки. Відсутність ефективно функціонуючої системи захисту від будівельних ризиків є важливою проблемою в забезпеченні техніко-економічної безпеки діяльності будівельних підприємств та їх працівників. Актуальність поставленої проблеми полягає в необхідності розробки та впровадженні комплексної системи страхового захисту в діяльність будівельних компаній.

Аналіз останніх досліджень. Проблема організації страхового захисту займаються такі вітчизняні науковці як В.Д. Базилевич, Н.М. Внукова, О.О.Гаманкова, А.М. Залетов, С.С. Осадець, Т.А. Ротова, Т.А. Федорова, В.М. Фурман, С.І. Юрій та ін. Однак питанням організації страхового захисту на підприємстві приділено не достатньо уваги. Що ж стосується будівельної галузі, то багато уваги приділяється особливостям функціонування будівельних компаній, пропонуються шляхи вдосконалення їх діяльності, однак питання організації системи страхового захисту залишаються малодослідженими.

Постановка завдання. Метою статті є визначення оптимальної системи страхового захисту будівельної компанії. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішення таких завдань:

- розглянути організацію ризик-менеджменту в компанії;
- визначити особливості будівельної галузі та видів ризиків, які загрожують будівельній компанії;
- запропонувати систему страхового захисту в будівельній компанії.

Результати. Будь-яка підприємницька діяльність пов'язана з ризиком, ступінь якого залежить від можливості підприємця прогнозувати економічну ситуацію, оперативно реагувати на зміни ринку та приймати ефективні управлінські рішення. Тому варто більше уваги приділяти процесу управління ризиками на підприємстві. Основне завдання суб'єктів економічного процесу полягає в розробці та запровадженні заходів спрямованих на зменшення або ліквідацію негативного впливу ризиків на їхню діяльність.

Система ризик-менеджменту спрямована на досягнення необхідного балансу між отриманням прибутку і скороченням збитків підприємницької діяльності. Система управління ризиками має бути інтегрована в загальну політику компанії, її бізнес-плани і діяльність. Головні напрями інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємства:

1. Процес інтеграції координується керівництвом, кожен співробітник розглядає ризик-менеджмент як частину своєї роботи.
2. Забезпечення безперервності процесу управління ризиками.
3. Охоплення ризик-менеджментом усіх видів діяльності. Розглядаються усі ризики і можливості по їх управлінню [5].